

Sprawozdanie z działalności Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa w 1998 roku

I. Sprawy organizacyjne

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa działa w oparciu o:

- Ustawę o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa z dnia 18.04.1985 r.
- „Program ideowy i kierunki działania SKOZK” przyjęty w 1990 r.
- Regulamin SKOZK — Uchwała Nr 5/96 z 7 listopada 1986 r.
- Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK w 1998 r. (Uchwała Nr 2/98 Prezydium SKOZK z 17 lutego 1998 r.)

1. W okresie sprawozdawczym Społeczny Komitet odbył dwa posiedzenia plenarne: 10 marca i 24 listopada.

Pierwsze posiedzenie odbyło się w sali obrad Urzędu Miasta Krakowa; jak zawsze podczas wiosennych obrad Plenum dokonało oceny działalności roku poprzedniego i przyjęło plan odnowy na rok bieżący.

Przyjęto następujące uchwały:

Nr 1 — w sprawie informacji o wykonaniu planu odnowy zabytków Krakowa w roku 1997.

Nr 2 — w sprawie planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na 1998 rok.

Nr 3 — w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności SKOZK w roku 1997 oraz udzielenia absolutorium Prezydium i komisjom problemowym.

Nr 4 — w sprawie prywatnych kamienic mieszczańskich.

Drugie posiedzenie — 24 listopada, które odbyło się w Sali Poselskiej na Wawelu, miało szczególny charakter, z racji jubileuszu 20-lecia SKOZK. Posiedzenie zaszczylił swą obecnością Prezydent Aleksander Kwaśniewski, przedstawiciele rządu, parlamentarzyści, przedstawiciele władz województwa i miasta oraz reprezentanci wyższych uczelni Krakowa. Prezydent RP przekazał Komitetowi słowa podziękowania i uznania za 20 lat ratowania skarbów kultury narodowej i przyjął z zadowoleniem fakt posiadania programu dalszych prac konserwatorskich oraz obiecał ze swej strony pomoc w tworzeniu warunków w jego realizacji.

Uczestnicy posiedzenia przyjęli jednogłośnie Uchwałę Nr 5 w sprawie 20-lecia działalności Komitetu i kierunków działań w latach 1999–2003.

Podczas tego posiedzenia uhonorowano 15 osób wysokimi odznaczeniami państwowymi za zasługi dla odnowy i ochrony zabytków Krakowa.

2. Zgodnie z Regulaminem Społecznego Komitetu bieżącą działalność Komitetu prowadziło Prezydium odbywając 5 posiedzeń roboczych: 17 lutego, 23 czerwca, 29 września, 22 grudnia, podczas których podjęto następujące uchwały:

17 lutego:

Uchwała Nr 1/98 w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z NFRZK ze zwrotnej na bezzwrotną — (ul. Floriańska 53).

Uchwała Nr 2/98 w sprawie zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK w roku 1998.

Uchwała Nr 3/98 w sprawie trybu zabezpieczenia i zwrotu kwot wydatkowanych z NFRZK na remonty budynków prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 roku o remontach i odbudowie oraz wykańczaniu budowy i nadbudowie.

Uchwała Nr 4/98 w sprawie uruchomienia środków NFRZK.

23 czerwca:

Uchwała Nr 5/98 w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z NFRZK ze zwrotnych na bezzwrotne — (ul. Józefa 4, ul. Wrony 111, ul. Królowej Jadwigi 20).

Uchwała Nr 6/98 w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z NFRZK ze zwrotnych na bezzwrotne, dla obiektów remontowanych na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 roku o remontach i odbudowie oraz wykańczaniu budowy i nadbudowie.

29 września:

Uchwała Nr 7/98 w sprawie zmian w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa na 1998 r. wraz z podziałem rezerwy.

22 grudnia:

Uchwała Nr 8/98 w sprawie zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK w roku 1999.

Uchwała Nr 10/98 w sprawie uruchomienia środków NFRZK.

Uchwała Nr 11/98 w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z NFRZK ze zwrotnej na bezzwrotną — (ul. Grodzka 33, ul. Jodłowa 21).

3. Aktualny stan osobowy Komitetu wynosi 114 osób.

3 kwietnia 1998 roku zmarł prof. Jan Janowski a 22 listopada 1998 r. odszedł z naszego grona prof. Mikołaj Kozakiewicz.

4. W końcu 1998 r. doszło do zmian w składzie Komisji Rewizyjnej. Po złożeniu rezygnacji z funkcji przewodniczącego przez mgr inż. arch. Janusza Gawora (1.09) obowiązki przewodniczącego zgodził się pełnić prof. Zbigniew Perzanowski.

W następnych miesiącach rezygnację złożyli:

- prof. Maria Ostaszewska (20.10),
- prof. Zbigniew Perzanowski (18.11),
- Jan Józef Szczepański (25.11).

Prezydium korzystając ze swoich uprawnień statutowych, w trosce o ciągłość pracy Komisji Rewizyjnej do czasu najbliższego posiedzenia plenarnego SKOZK, zwróciło się do Panów: dr Stanisława Karczmarczyka, prof. Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, prof. Józefa Nykla i prof. Andrzeja Wyżykowskiego o podjęcie tymczasowo prac w Komisji Rewizyjnej.

Decyzje w tej sprawie zapadną na dzisiejszym posiedzeniu plenarnym.

II. Działalność programowa i kontrolna

Plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa na 1998 rok został przyjęty do realizacji podczas plenarnego posiedzenia SKOZK w dniu 10 marca 1998 r.

Projekt ten został przygotowany przez zespół złożony z przedstawicieli Komisji Programowania i Oceny Realizacji, służb konserwatorskich oraz Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa.

Zespół, który pracował nad wstępnym projektem planu rozpatrzył 167 wniosków, jakie wpłynęły do Biura SKOZK, na kwotę dwukrotnie przekraczającą planowane wpływy. Zbilansowany projekt planu rzeczowo-finansowego został zarekomendowany do uchwalenia Prezydium, a następnie plenarnemu zebraniu, które przyjęło go do realizacji Uchwałą Nr 2 w dniu 10 marca 1998 r.

Plan odnowy zabytków Prezydium dwukrotnie korygowało na posiedzeniach 29 września i 22 grudnia.

Konsekwentnie stosowano zasadę kontynuacji i uzyskiwania efektów rzeczowych nad pracami nowo rozpoczynanymi, mając na uwadze zbliżający się jubileusz roku 2000, 1000-lecie biskupstwa krakowskiego oraz 600-lecie odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W hierarchii zadań naczelne miejsce nadal zajmuje Wawel z Zamkiem Królewskim i Katedrą, następnie historyczne centrum Krakowa z zespołem ulicy Kanoniczej, Bazyliką Mariacką, Sukiennicami, Wieżą Ratuszową, dalej Kazimierz jako obszar przenikania się dwóch kultur, chrześcijańskiej i żydowskiej, najcenniejsze obiekty Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz kościoły i zespoły klasztorne o najwyższych wartościach historycznych. Pomocą finansową objęto również pojedyncze zespoły na obrzeżach miasta oraz obiekty, których rewaloryzacji podjęli się właściciele prywatni pragnący ratować często niezwykle cenne polichromie, renesansowe stropy czy zabytkową kamieniarkę i sgraffitowe dekoracje.

Realizując regulaminowy obowiązek kontrolowania prac finansowych z Narodowego Funduszu członkowie Komisji Programowania i Oceny Realizacji uczestniczyli w pracach licznych komisji typowania robót, przeglądu realizacji oraz odbiorów konserwatorskich.

Wzorem lat ubiegłych w czerwcu Komisja ta wytypowała 11 obiektów objętych planem rewaloryzacji 1998 roku, które następnie poddane zostały komisyjnym przeglądom. Były to: Planty, Sukiennice, Wieża Ratuszowa, ul. Bracka 1 (Kamienica Lanckorońskich), ul. Szewska 4 (dla Centrum Kultury Osób Niepełnosprawnych), ul. Mikołajska 30 (Caritas), ul. Kanonicza 21 (Muzeum Archidie-

cezjalne), ul. Kanonicza 25 (Dom Długosza), Synagoga Tempel, Bożnica Kupa, ul. Józefa 4 (inwestor prywatny).

Coroczne przeglądy typowanych przez Komisję obiektów dają możliwość oceny przebiegu prac, stopnia ich zaawansowania, wielkości środków w ramach przyznanych limitów finansowych, a także bieżących konsultacji i dyskusji nad przyjętymi rozwiązaniami.

Uczestnicy komisji przeglądowych wyrazili ogólnie dobrą opinię co do przebiegu prac oraz stopnia zaawansowania środków w ramach przyznanych limitów finansowych. Uwagi zostały zawarte w protokołach pokontrolnych znajdujących się do wglądu w Biurze SKOZK. Kopie protokołów rozesłano do zainteresowanych stron: służb konserwatorskich, ZRZZK, właścicieli i użytkowników obiektów i były one wykorzystywane na bieżąco przez wykonawców i służby nadzorujące.

Uwagi pokontrolne dotyczyły m.in.:

— Kamienicy Szolayskich — zastrzeżenia budzi sposób prowadzenia prac instalacyjnych szczególnie w salach, w których eksponowane będą polichromie,

— ul. Szewska 4 — konieczność sprecyzowania koncepcji i zakresu prac konserwatorskich,

— ul. Kanonicza 21 — potrzeba uzupełnienia dokumentacji historycznej polichromii i konserwatorskiej aranżacji wnętrza, w którym będzie ona eksponowana,

— Bożnica Kupa — niepokój budzi przyjęte rozwiązanie projektowo-konstrukcyjne wymagające demontażu więźby dachowej. Komisja postulowała alternatywne rozwiązanie konstrukcji wzmacniającej stropy podstawowe bez konieczności naruszania więźby i zgłosiła ogólne zastrzeżenia co do sposobu i tempa prowadzenia prac w tym obiekcie.

— ul. Józefa 4 — Komisja wyraziła uznanie dla prac prowadzonych przez prywatnego inwestora wspartych dotacją z NFRZK i jego wkład w ratowanie zabytkowej substancji Kazimierza.

Komisja zgłosiła ogólną końcową uwagę dotyczącą konieczności zabezpieczenia obiektów w czasie trwania prac remontowo-konserwatorskich oraz zapewnienia w miarę możliwości dostępności obiektów dla zwiedzających po zakończeniu prac rewaloryzacyjnych.

Niezależnie od przeglądów prowadzonych z inicjatywy Komisji Programowej, odbywały się również liczne komisje organizowane przez ZRZZK, służby konserwatorskie czy inwestorów indywidualnych. Dało to możliwość bieżącej kontroli nad przebiegiem procesu inwestycyjnego, możliwość konsultacji i merytorycznych uzasadnień dla zmian zakresów rzeczowych, o które występowali inwestorzy.

Dla udokumentowania zakresu prowadzonych kontroli przedstawiamy wykaz obiektów objętych komisyjnymi przeglądami (w wielu wypadkach wielokrotnie):

Zespół budowli wzgórza wawelskiego z Zamkiem Królewskim i Archikatedrą, Bazylika Mariacka, Kolegiata św. Anny, kościół św. Piotra i Pawła, klasztor: Franciszkanów, Dominikanów, Augustianów z kościołem św. Katarzyny, Muzeum Archidiecezjalne, kościół św. Krzyża, Pałac Biskupi, Opactwo Benedyktynów w Tyńcu, klasztor ss. Norbertanek, klasztor Karmelitów na Piasku

i Franciszkanów Reformatów, klasztor OO. Paulinów na Skalce, Sukiennice, Barbakan, Pałac Krzysztofory, Dom Pomocy Społecznej im. Helclów, bożnica Kupa, synagoga Tempel, kamienica Szołayskich, ul. Kanonicza 12–25, Opactwo Cystersów w Mogile, klasztory Wizytek i Albertynek, kościół OO. Pijarów, budynku PAU przy ul. Sławkowskiej i św. Marka, obiekty Uniwersytetu Jagiellońskiego: Coll. Maius, Coll. Novum, Coll. Witkowskiego, Coll. Medicum przy ul. Kopernika, klasztor OO. Kamedułów na Bielanych, Wieża Ratuszowa, Sukiennice, Barbakan, ul. Bracka 1, Planty, I LO im. Nowodworskiego, zespół szpitalny w Krakowie-Kobierzynie i wiele innych.

Członkowie Społecznego Komitetu, szczególnie Komisji Programowania i Oceny Realizacji brali również udział w naradach konsultacyjnych organizowanych przez służby konserwatorskie i ZRZZK, są również autorami szeregu opracowań m.in.: „Wytycznych zakresu prac konserwatorskich i badawczych przy ołtarzu Wita Stwosza do opracowania ogólnych założeń i programu jego pełnej konserwacji” autorstwa prof. prof. W. Zalewskiego, J. Nykla, J. Gadomskiego i M. Paciorka.

Arch. Janusz Gawor jest autorem kilku krytycznych opracowań dot. Estreicherówki, Coll. Witkowskiego UJ oraz opinii dotyczącej problemów usytuowania w Rynku Gł. dekoracyjnych lamp oświetleniowych.

Przeprowadzone w ciągu ub. roku przeglądy wykazały, że prowadzone prace przyniosły niejednokrotnie poszerzenie wiedzy o sztuce Krakowa; należy tu zaliczyć odkrycie gotyckich malowideł w krużgankach klasztoru OO. Augustianów.

Osiągnięto również znaczące efekty rzeczowe w postaci kompleksowo zakończonych remontów, np. Wieża Ratuszowa oraz bardzo licznych efektów częściowych, wśród których należy wymienić:

zespół budowli wzgórza wawelskiego — zakończono prace konserwatorskie przy tzw. murze cegielkowym dokumentującym ofiarność społeczną w odbudowę Wawelu po I wojnie światowej, ukończono prace konserwatorskie we wnętrzach I i II piętra, zabezpieczono gotyckie piwnice pod dziedzińcem arkadowym, kontynuowano prace konserwatorskie przy elewacjach zewnętrznych w zakresie Wieży Sobieskiego i części elewacji od dziedzińca Batorego.

W Archikatedrze prace koncentrowały się we wnętrzu Kaplicy Świętokrzyskiej z zespołem ruskich malowideł z 1470 r. i późnogotyckim nagrobkiem króla Kazimierza Jagiellończyka autorstwa Wita Stwosza, ukończono prace konserwatorskie we wnętrzu Skarbca Katedralnego, wykonano konserwację części elewacji od strony dziedzińca Batorego.

W zakresie architektury sakralnej:

— w zespole Kolegiaty św. Anny wykonano konserwację obrazów ołtarzowych z kaplic bocznych oraz konserwację fasad budynku probostwa z relikiami wątków gotyckich i gotycko-renesansową kamieniarką,

— w Bazylice Mariackiej zakończono konserwację polichromii Jana Matejki w nawie głównej. W związku z wykorzystaniem do prac konserwatorskich ruchomego rusztowania w prezbiterium wykonano badania radarowe przestrzeni podposadzkowej, które ujawniły istnienie trzech, nie ujętych we wcześniejszych inwentaryzacjach, krypt. W kryptach tych zamontowano system czujników bada-

jących wytrzymałość sklepień. Wykonano konserwację kolejnych 34 pól gotyckich witraży z okien za ołtarzem Wita Stwosza. Zakończono konserwację elewacji prezbiterium i rozpoczęto konserwację elewacji nawy głównej i fasady zachodniej,

— w kościele św. Piotra i Pawła zakończono kompleksowe prace konserwatorskie barokowego wystroju wnętrza prezbiterium, wykonano konserwację ścian, sklepień i kamieniarki transeptu. W związku z powstałą awarią i oderwaniem się znacznych fragmentów gurtu sklepiennego oraz znacznych odspojień tynku zabezpieczono zagrożoną strefę i przystąpiono do prac badawczych, które pozwolą na opracowanie programu postępowania konserwatorskiego dla tego fragmentu wnętrza,

— w zespole klasztorным Bazyliki OO. Franciszkanów wykonano konserwację gotyckiego malowidła w krużgankach klasztornych, zakończono kompleksowe prace remontowo-konserwatorskie w auli bł. Jakuba, gdzie odsłonięto szereg otworów okiennych pochodzących z pierwszego okresu budowy klasztoru ok. 1240 r. W zakresie elewacji wykonano konserwację ceglanej elewacji pd. transeptu, ściany nawy głównej oraz kompleksową konserwację ścian wirydarza,

— w kompleksie dominikańskim wykonano prace konserwatorskie przy fasadzie wschodniej i płu. ścianie prezbiterium w zakresie wątków ceglanych, dzięki czemu zachowany został oryginalny wygląd estetyczny obiektu przy zachowaniu maksymalnej substancji zabytkowej z różnych okresów historycznych,

— zakończono prace przy elewacjach gotyckiego kościoła św. Idziego,

— w zespole augustiańskim prowadzono prace konserwatorskie przy odkrytych w krużgankach klasztoru gotyckich malowidłach z pocz. XV w. w krużgankach klasztornych; wykonano konserwację kamieniarki sklepień i ścian w Kaplicy Węgierskiej; w gotyckiej kaplicy św. Tomasza zakończono konserwację marmurowego portalu i barokowych drzwi. Zakończono konserwację kamieniarki elewacji wirydarza,

— w kościele OO. Pijarów zakończono konserwację późnobarokowego wnętrza nawy głównej z iluzjonistyczną polichromią, rozpoczęto prace konserwatorskie przy polichromiach kaplic bocznych,

— w zespole bielańskim obejmującym kościół i erem Kamedułów z I poł. XVII w. wykonano II etap prac konserwatorskich fasady i wieży północnej, a w opactwie Benedyktynów w Tyńcu (przypuszczalnej fundacji Kazimierza Odnowiciela datowanej na 1044 r.) wykonano konserwację południowej elewacji tzw. Wielkiej Ruiny z odcinkiem XVI-wiecznego muru obronnego. Na ukończeniu są prace konserwatorskie przy barokowej ambonie w kształcie łodzi św. Piotra,

— w kościele św. Krzyża zakończono kompleksową konserwację niezwykle cennych XV i XVI-wiecznych polichromii.

Na Kazimierzu, dawnym Mieście Żydowskim kontynuowano prace remontowo-konserwatorskie w Bożnicy Kupa i Starej Bożnicy. W Synagodze Tempel dokończono konserwację architektury z zamontowaniem dodatkowych drzwi zabezpieczających. Prace prowadzone były wspólnie z Gminą Żydowską przy udziale środków ze Światowego Funduszu Zabytków z siedzibą w Nowym Jorku finansującego konserwację bogatego wystroju wnętrza. Na Cmentarzu Remuh wykonano konserwację „ściany płaczu” oraz cmentarnych murów.

W historycznym centrum miasta w obrębie Plant kontynuowano prace w zespole ulicy Kanoniczej składającej się głównie z rezydencji kanoników wawelskiej Kapituły Katedralnej. Największym zamierzeniem konserwatorskim, w którym rozpoczęto już prace badawcze jest gotycko-renesansowy pałac biskupa Erazma Ciołka przy ul. Kanoniczej 17, wymagający kompleksowej rewaloryzacji, przeznaczony dla potrzeb Muzeum Narodowego.

W manierystycznym pałacu przy ul. Kanoniczej 21, zwanym Domem Dziekańskim wykonano konserwację odkrytego w roku ubiegłym XVI-wiecznego polichromowanego stropu oraz fryzu podstropowego.

Przy ul. Kanoniczej 6, tzw. Domu Kapitulnym z przeznaczeniem dla Uniwersytetu Jagiellońskiego wykonano konserwację XVII-wiecznego polichromowanego stropu oraz konserwację XVIII-wiecznych polichromii.

We współpracy z Fundacją św. Włodzimierza Chrzcziciela Rusi Kijowskiej przy ul. Kanoniczej 15 ukończono prace w oficynie.

Znaczącej pomocy udzielono krakowskim wyższym uczelniom, w tym 14 obiektom Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W Collegium Maius kontynuowano prace konserwatorskie we wnętrzu; w Collegium Novum rozpoczęto remont konserwatorski w zespole Auli; rozpoczęto prace konserwatorskie w Pałacu Larischa, kontynuowano remont konserwatorski Pałacu Pusłowskich oraz klasycystycznego domu przy ul. Józefa.

Remontami konserwatorskimi objęto zespół obiektów przy ul. Kopernika dla Collegium Medicum UJ, w tym kościół w zespole szpitalnym św. Łazarza.

W dawnym schronisku Fundacji Lubomirskich przy ul. Rakowickiej 27, dzisiaj siedzibie Akademii Ekonomicznej wykonano remont dachu wraz z kopułą; w dawnym Pałacu Królewskim na Łobzowie obecnie użytkowanym przez Politechnikę Krakowską kontynuowano remont konserwatorski współfinansowany przez tę uczelnię; we współpracy z Wyższą Szkołą Pedagogiczną prowadzono prace w kamienicy przy ul. Karmelickiej 41, a z Akademią Rolniczą przy al. Mickiewicza 21.

Ukończono prace konserwatorskie przy elewacjach budynku Polskiej Akademii Umiejętności od strony ul. św. Marka. Przystąpiono do prac przygotowawczych konserwacji zespołu auli PAU.

W zakresie architektury miejskiej użyteczności publicznej kontynuowano prace w Sukiennicach gdzie wykonano między innymi konserwację zabytkowych witryn w podcieniach oraz dokończono konserwację i rekonstrukcję herbów w hali głównej.

Ukończono prace przy gotyckiej Wieży Ratuszowej, odczyszczono i zakonserwowano ceglane wątki, wykonano konserwację kamiennej okładziny i metalowych drzwi.

We współpracy z Gminą m. Krakowa wykonano prace konserwatorskie elewacji z konserwacją kamieniarki w renesansowym Pałacu Wielopolskich.

Kontynuowano prace konserwatorskie we wnętrzu Starego Teatru oraz przy elewacjach dawnych koszar austriackich z 1858 r. przy ul. Rajskiej dla Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.

W zespole średniowiecznych fortyfikacji miejskich, w Barbakanie zakończono roboty wewnętrzne i rozpoczęto konserwację lica muru. Obiekt przekazano użytkownikowi — Muzeum Historycznemu.

W dawnej Twierdzy Kraków, wybitnym dziele inżynierii wojskowej z drugiej połowy XIX w. kontynuowano prace w fortach Kościuszko — Bastion V i Olśzanica oraz przy zabezpieczeniu kopców Kościuszki i Piłsudskiego.

Opieką konserwatorską objęto kamienice pełniące ważne funkcje kulturalne: Pałac Krzysztofory (Muzeum Historyczne), Kamienica Szołayskich na ekspozycję Muzeum Narodowego, Kamienica Lanckorońskich gdzie ukończono konserwację bogatego wystroju sztukatorskiego oraz polichromii w pomieszczeniach kaplicy.

W 1998 r. finansowego wsparcia udzielono kilku prywatnym inwestorom, którzy podjęli wysiłek ratowania zabytkowej substancji często w stanach awaryjnych.

Wspomniane już wcześniej komisje przeglądów robót i odbiorów końcowych dają również możliwość wstępnego typowania prac na rok przyszły. I tak w grudniu 1998 r. zespół składający się z członków kierownictwa SKOZK, Komisji Programowej, służb konserwatorskich i ZRZZK rozpoczął wstępne prace nad projektem planu finansowo-rzeczowego, dokonując weryfikacji 181 wniosków o dofinansowanie prac w zabytkowych obiektach Krakowa na kwotę dwukrotnie przekraczającą planowane na 1999 rok wpływy.

III. Działalność finansowa

W 1998 r. Społeczny Komitet planował zgromadzić na koncie Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa kwotę 34.100.615 zł. Po korekcie planu dokonanej po 9 miesiącach kwota ta wyniosła 34.330.615 zł.

Wpływy na koniec roku łącznie z saldem z 1997 r. wyniosły 34.733.307 zł.

Największą pozycją była dotacja z budżetu centralnego przekazywana przez Kancelarię Prezydenta RP w wys. 33.000.000 zł. Na pozostałe środki w kwocie 1.733.307 zł złożyły się wpłaty dobrowolne, środki pochodzące ze zbiorów społecznych do skarbonek, wpłaty celowe oraz spłaty długów hipotecznych i spłaty dotacji zwrotnych.

Środki Narodowego Funduszu wydatkowano na najpilniejsze prace, których celem było powstrzymanie procesu degradacji, zabezpieczenie struktury obiektów oraz przywrócenie ich pierwotnych walorów artystycznych i historycznych.

W 1998 r. zabiegom konserwatorskim poddano 108 obiektów. Wydatkowano łącznie środki w wys. 34.469.645 zł. Na dzień 31 grudnia 1998 r. na koncie Narodowego Funduszu pozostały środki w kwocie 263.662 zł.

Jak co roku, dokonano oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego za 9 miesięcy (posiedzenie Prezydium 29 września). Zmniejszono limity w 13 obiektach na kwotę 1.383.175 zł oraz zwiększono o taką kwotę wraz z podziałem rezerwy w wys. 7.000.000 zł w 38 obiektach.

Zmniejszenie limitów w 8 obiektach, kwotowo bardzo znaczne (powyżej 100.000 zł) jest wynikiem nieprecyzyjnego przygotowania wniosków w fazie konstruowania planu. Równocześnie musimy przyznać, iż korekta idąca w tym kierunku powoduje poszerzenie frontu robót zamiast koncentrowania środków na szybsze zakończenie prac i osiąganie efektów rzeczowych. Taka sytuacja powin-

na mieć miejsce wyłącznie w stanach awaryjnych. Kolejna korekta planu miała miejsce 22 grudnia ub. roku.

Wobec faktu, iż środki przyznane na Pałac Ciołka (100.000,-) oraz na kopiec Kościuszki (140.000,-) nie zostały wykorzystane przesunięto te środki na:

kościół i klasztor OO. Franciszkanów — 50.000,-

Bractwo Kurkowe, ul. Bosacka — 50.000,-

Fort Kościuszk-Bastion V — 140.000,-

Dokonano zgodnie z zasadami finansowania ze środków NFRZK, umorzeń dotacji dla właścicieli prywatnych obiektów zabytkowych: ul. Grodzka 33, ul. Wrony 11 (Sidzina), ul. Józefa 4, ul. Jodłowa 21, ul. Królowej Jadwigi 20.

W celu pozyskania dodatkowych pozabudżetowych środków Komisja proponowała szerokie rozpropagowanie za pomocą mediów możliwości dokonywania odpisów od podatku dla osób prawnych i fizycznych świadczących na rzecz Narodowego Funduszu. W tym celu Komisja przygotowała wystąpienie na podpis prof. T. Chrzanowskiego do Prezesa Izby Skarbowej w Krakowie o interpretację przepisów obowiązujących w tym względzie, a następnie opublikowała uzyskane wyjaśnienia na łamach prasy. Niestety nie przyniosło to spodziewanych efektów. Należy to tłumaczyć głównie konkurencyjnością celów, jakimi niewątpliwie są zakupy sprzętu medycznego, pomoc dla domów dziecka, szpitali, akcja J. Owsiaaka.

W ciągu całego roku prowadzona była zbiórka środków za pomocą skarbonek, z której uzyskano 16.819 zł.

We współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury po raz kolejny zorganizowano aukcję prac artystów skupionych w ognisku plastycznym przy WOK, z której uzyskano dochód w wys. 4190 zł.

Kontynuowała wpłaty grupa kilkunastu osób fizycznych od początku towarzyszących procesowi odnowy zabytków Krakowa (o znaczeniu raczej symbolicznym).

Wobec trudności z pozyskiwaniem nowych pozabudżetowych źródeł finansowania należy z uznaniem podkreślić udział w procesie rewaloryzacji sponsorów dotujących wybrane obiekty np. Wawel, Wieża Ratuszowa, Bazylika Mariacka.

IV. Działalność informacyjno-propagandowa

Działalność Komisji zdominowały sprawy związane z przygotowaniem i organizacją 20-lecia SKOZK.

Wydano jubileuszowy 41 numer Biuletynu SKOZK. Doc. Andrzej Kurz przygotował do niego opracowania — „20 lat działalności SKOZK” i „Zorganizowany ruch odnowy zabytków Krakowa przed powołaniem SKOZK”.

Przedstawiono sylwetki trzech kolejnych przewodniczących Społecznego Komitetu, tj.: prof. Henryka Jabłońskiego, Stanisława Lema i prof. Tadeusza Chrzanowskiego oraz wykaz członków SKOZK w latach 1978–1998.

Działania objęły również przygotowanie wydawnictwa — „Prace konserwatorskie w Krakowie. Działalność SKOZK w latach 1990–1998” autorstwa Bogu-

sława Krasnowolskiego ze wstępem przewodniczącego Społecznego Komitetu prof. Tadeusza Chrzanowskiego i dyrektora ZRZZK p. Tadeusza Murzyna. Autorem 118 zdjęć jest artysta fotografik Michał Grychowski.

Z okazji jubileuszu przygotowano wspólnie z Wojewódzką Biblioteką Publiczną i Muzeum Historycznym m. Krakowa, wystawę — „Artyści dla zabytków Krakowa”. Miejszem ekspozycji była Woj. Biblioteka Publiczna przy ul. Rajskiej 1.

Wystawa prezentowała 21 prac artysty z Niemiec prof. Alfa Welskiego (wybór z teki rysunków przedstawiających zabytki Krakowa) oraz 77 medali i 11 małych form rzeźbiarskich, będących efektem trzech konkursów organizowanych przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa w latach: 1980, 1983 i 1986.

Prof. Alf Welski od lat towarzyszy SKOZK inicjując w Bad Oyenhausen szereg akcji, których efektem jest zbiórka środków na konto NFRZK. Tym razem prof. Alf Welski i Hans Flagmeier — dyrektor Wydziału Kultury w Bad Oyenhausen przekazali czek na kwotę 10820 DM na rzecz odnowy zabytków naszego miasta.

Wystawie towarzyszył mały katalog. Czas ekspozycji ustalono od 23 listopada 1989 r. do 20 stycznia 1990 r.

Współpraca z Wojewódzką Biblioteką Publiczną zaowocowała również wydaniem bibliografii o działalności SKOZK, w której ujęto wszelkie informacje o Społecznym Komitecie w prasie krakowskiej i ogólnopolskiej w latach 1978–1998. W sumie znalazło się 426 pozycji.

Jubileusz sprzyjał również licznym kontaktom z dziennikarzami. Wywiadów udzielał przede wszystkim prof. Tadeusz Chrzanowski oraz przedstawiciele kierownictwa SKOZK.

Tygodnik „Przekrój”, z inicjatywy red. nacz. Mieczysława Czumy, poświęcił w jednym z grudniowych numerów sporo miejsca działalności Społecznego Komitetu. Zareklamował także przygotowywane wydawnictwo o Krakowie.

Również miesięcznik „Aura” zamieścił kilka artykułów opracowanych przez członków kierownictwa SKOZK, tj.: prof. Tadeusza Chrzanowskiego, p. Bogusława Krasnowolskiego, doc. Andrzeja Kurza i dr Mariana Korneckiego.

Jak co roku, wydaliśmy dwustronny kalendarz ścienny. Z jednej strony umieściliśmy fotografię kościoła i klasztoru OO. Paulinów na Skalce, z drugiej zaś Barbakanu.

Znalazły się również adresy i telefony Biura SKOZK i Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa oraz numer konta NFRZK.

Zostały przygotowane dwa projekty plakatów SKOZK autorstwa absolwentów Wydziału Grafiki ASP. Jeden z tych projektów, p. Jacka Mrowczyka, zostanie w najbliższym czasie wydrukowany przez firmę reklamową „Outdoor”.

W dalszym ciągu Biuro Promocji i Ofert UMK wykorzystuje naszą wystawę fotograficzną „Kraków: dzieje — światowe dziedzictwo kultury — rewaloryzacja”. Wystawa eksponowana jest w całości lub w części wraz z materiałami przygotowanymi przez Biuro Promocji i Ofert.

Kontynuujemy wydawanie co 3–4 miesiące serwisu informacyjnego o działalności SKOZK, adresowanego do członków: Prezydium i Komisji Rewizyjnej oraz do dziennikarzy.

Wszyscy zainteresowani otrzymywali od nas zestawy materiałów dotyczących odnowy zabytków Krakowa i działalności Społecznego Komitetu, współpracujemy także z grupą przewodników miejskich i wawelskich, którym dostarczamy materiały.

Uwagi końcowe

Ogólnie należy stwierdzić, iż rok ten był bardzo udany zarówno pod względem spływu środków na konto NFRZK, jak i realizacji planu, czego efekty są dla wszystkich widoczne, zaś jubileusz Społecznego Komitetu wzbudził duże zainteresowanie mediów procesem odnowy zabytków i temat ten pojawiał się często na łamach prasy krakowskiej i ogólnopolskiej.

Z inicjatywy prof. Romana Ciesielskiego została zorganizowana Konferencja naukowo-techniczna — „Inżynieryjne problemy odnowy staromiejskich zespołów zabytkowych”. Współorganizatorami byli: PAN — Oddział w Krakowie, Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa. Inicjatywę wspierała Politechnika Krakowska i SKOZK.

W konferencji wzięło udział ok. 200 uczestników, przedstawiono 70 referatów, zaś w dyskusji zabierało głos blisko 80 osób.

Konferencja jest dowodem, iż działania Komitetu mają szeroką podstawę merytoryczną, inspirującą podejmowanie prac badawczych oraz inspirującą ogólnospołeczną, międzydyscyplinarną debatę na tematy odnowy nie tylko obiektów zabytkowych, ale również całej infrastruktury technicznej z tą odbudową związanej.

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa został uhonorowany w listopadzie 1998 r. nagrodą „Kowadła” przyznawaną przez Stowarzyszenie Twórców Działaczy Kultury „Kuźnica”. Z tej okazji list gratulacyjny przesłał Prezydent RP — p. Aleksander Kwaśniewski. Pozostaje mieć tylko nadzieję, iż zainteresowanie Społecznym Komitetem uda nam się podtrzymać również w przyszłości.

Wiceprzewodniczący
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Bogusław Krasnowolski

Kraków, 16.03.1999 r.